

**Ekolagen**  
Miljöjuridik

Miljöbalkens hushållningsbestämmelser, ett verktyg för att nå en Cirkulär ekonomi?  
*Make Waste Greate Again....*

**Jonas Christensen**  
Juris dr, miljöjurist

[jonas@ekolagen.se](mailto:jonas@ekolagen.se)  
[www.ekolagen.se](http://www.ekolagen.se)  
0730 59 09 29



2020-10-14 © Jonas Christensen

1

---

---

---

---

---

---

---

---

**Ekolagen**  
Miljöjuridik



**Opponenten 2/11-1998:** "Hur tror du att samhället och lagstiftningen ser ut på detta område om låt säga 20 år?"

**Respondenten:** Föromdigen har Brundtlandrapportens uppmaning om ett resursutnyttjande som står i samklang med naturens universella lagar, kommit långt mycket längre än idag. Sverige ligger klart i framkant med den nya bestämmelsen i 2 kap. 5 § MB.

**Idag:** Men hur gick det då, 20 år senare?

2020-10-14 © Jonas Christensen 2

2

---

---

---

---

---

---

---

---

**Ekolagen**  
Miljöjuridik

### Sökning i rättsdatabaser

- Tillämpning av miljöbalkens 2 kap. 5 §?
- Det finns rättsfall där energihushållning diskuteras.
- Det finns fåtal rättsfall där resurshushållning och små avlopp diskuteras.
  - Men jag har inte funnit några avgöranden mål från högre instanser där dessa frågor diskuteras.
- Viss ljusning om man innefattar 10 § LAV

2020-10-14 © Jonas Christensen 3

3

---

---

---

---

---

---

---

---

**Ekologen**  
Miljöjuridik

## Tiger hälsan still?

- Är brist på praxis = att verksamhetsutövarna följer 2:5 självmant?

**LKAB planerar en ny** stor industrianläggning i Sverige för att utvinna sällsynta jordartsmetaller från gruvafall. Valet står mellan tre städer.

Ny Teknik oktober 2020

2020-10-14 ©Jonas Christensen 4

4

---

---

---

---

---

---

---

---

**Ekologen**  
Miljöjuridik

## Hållbar Utveckling

- **”Att dagens generation utnyttjar naturresurserna utan att försvåra för kommande generationer att utnyttja resurserna”**
- **1987** *Människans lagar måste omformuleras för att skapa harmoni mellan människans Olika verksamheter och naturens oföränderliga och universella lagar. (Vår gemensamma framtid 1987s. 355)*

2020-10-14 ©Jonas Christensen



5

---

---

---

---

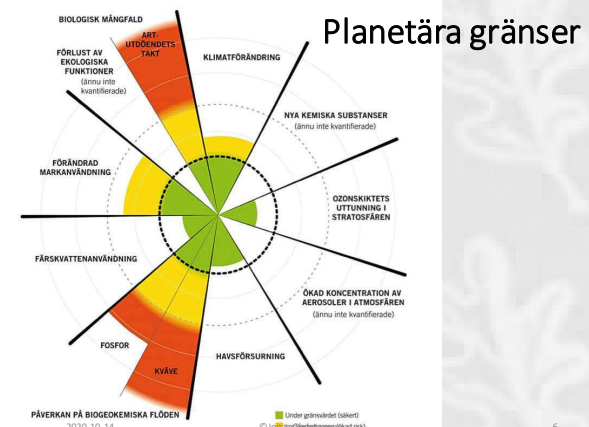
---

---

---

---

## Planetära gränser



**BIOLOGISK MÅNGFALD**  
ART UTDÖNNETS TAKT  
FÖRLUST AV ÖKOLOGISKA FUNKTIONER (ämnu inte kvantifierade)

**KLIMATFÖRÄNDRING**

**NYA KEMISKA SUBSTANSER**  
(ämnu inte kvantifierade)

**ÖZONSKIKTETS UTTUNNING I STRATOSFÄREN**

**ÖKAD KONCENTRATION AV AEROSOLER I ATMOSFÄREN**  
(ämnu inte kvantifierade)

**HAVSFÖRSURNING**

**FÖRÄNDRAD MARKANVÄNDNING**

**FÄRSKVATTENANVÄNDNING**

**FOSFOR**  
**KVÄVE**

**PÅVERKAN PÅ BIOGEOKEMISKA FLÖDEN**

2020-10-14  
Stockholm Resilient Centre

Legend:  
■ Under gränslinjen (lätt)  
● I gränslinjen (skadligt)  
■ Över gränslinjen (hög risk)

6

---

---

---

---

---

---

---

---

**Ekolagen**  
Miljöjuridik

## Unionsfördraget

Art. 3. 3.

3. Unionen ska upprätta en inre marknad. Unionen ska verka för en hållbar utveckling i Europa som bygger på välvägd ekonomisk tillväxt och på prisstabilitet, på en social marknadsekonomi med hög konkurrenskraft där full sysselsättning och sociala framsteg eftersträvas samt på en hög miljöskyddsnivå och en bättre miljö. Den ska främja vetenskapliga och tekniska framsteg.

### EUF Art. 191

1. Unionens miljöpolitik ska bidra till att följande mål uppnås:

- Att bevara, skydda och förbättra miljön.
- Att skydda människors hälsa.
- Att utnyttja naturresurserna varsamt och rationellt.
- Att främja åtgärder på internationell nivå för att lösa regionala eller globala miljöproblem, särskilt för att bekämpa klimatförändringen.

2020-10-14 © Jonas Christensen 7

7

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

**Ekolagen**  
Miljöjuridik

## Cirkulär ekonomi



Att leva gott inom planetens gränser  
Det fjärde allmänna miljöhandlingsprogrammet för unionen till 2020

🌱 År 2050 lever vi gott inom planetens ekologiska gränser. Vårt välbefinnande och vår goda miljö bygger på en innovativ kretsloppsekonomi där ingenting slöas bort och där naturresurser förvaltas hållbart och biologisk mångfald skyddas, värderas och återställs på sätt som stärker vårt samhälles motståndskraft. Vår utsläppsnåla tillväxt är sedan länge frikopplad från resursanvändningen och anger takt för ett säkert och hållbart globalt samhälle. 🗨️

2020-10-14 © Jonas Christensen 8

8

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

**Ekolagen**  
Miljöjuridik



## Det är en balansgång

Att förbruka så lite resurser som möjligt, bl.a. genom att behålla värdefulla resurser i kretsloppen.  
Men att ta bort skadliga eller riskfyllda ämnen och produkter



2020-10-14 © Jonas Christensen 9

9

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

Ekolagen  
Miljöjuridik

## Några viktiga landmärken i Sverige

2020-10-14 Jonas Christensen 10

10

---

---

---

---

---

---

---

---

Ekolagen  
Miljöjuridik

## Ett ekologiskt synsätt

Den fysiska riksplaneringen

- En tillämpning av ett **ekologiskt synsätt** innebär enligt min mening att den fysiska planeringen skall medverka till att samhällsutvecklingen sker inom de ramar som naturresurserna och naturmiljön anger och att mångformigheten inom naturliga ekosystem bevaras så att förutsättningar ges för rika biologiska utvecklingsmöjligheter i framtiden. Samhällsutvecklingens störningar på ekosystemen bör därför hållas under kontroll. Detta innebär bl.a. att krav ställs på **produktionsteknik med fullständig återanvändning eller – om detta inte är möjligt –** produktionsteknik som bara ger små avfallsmängder och utsläpp.

(Dep.C. Prop. 1972:111, bilaga 2 s. 131)

2020-10-14 © Jonas Christensen 11

11

---

---

---

---

---

---

---

---

Ekolagen  
Miljöjuridik

- Kretsloppspropositionen 1992/93:180
- Kretsloppsprincipen

*"Vad som utvinns ur naturen skall på ett uthålligt sätt kunna användas, återanvändas, återvinnas eller slutligt omhändertaras med minsta möjliga resursförbrukning och utan att naturen skadas."*

2020-10-14 Jonas Christensen 12

12

---

---

---

---

---

---

---

---

**Ekolagen**  
Miljöjuridik

## ”Totalavfallsperspektivet”

Nils Tiberg, 1990. (professor LTU)  
”Sopnedkast och förbränningsanläggningar  
medverkade till att materialflödet blev allt mer  
enkelriktat”



2020-10-14 © Jonas Christensen

13

---

---

---

---

---

---

---

---

**Ekolagen**  
Miljöjuridik

## Manegen var krattad....



Medvetenheten var stor i Sverige och det fanns en lång historia med diskussioner...

Även Georg Borgströms diskussioner på 1950-60 talen om överbefolkning kan nämnas....

2020-10-14 © Jonas Christensen 14

14

---

---

---

---

---

---

---

---

**Ekolagen**  
Miljöjuridik

## Resurshushållning och Kretslopp.

### Är lagstiftningen tandlös?

2020-10-14 © Jonas Christensen 15

15

---

---

---

---

---

---

---

---

Den svagaste länken avgör

Mål

Kravregler

Genomdrivande

Återkoppling

2020-10-14 © Jonas Christensen 16

16

---

---

---

---

---

---

---

---

Bristande Målsättning?

2020-10-14 Jonas Christensen 17

17

---

---

---

---

---

---

---

---

Miljöbalken 1 kap. 1§

- **Miljöbalken 1 kap. 1§** Bestämmer som i denna balk syftar till att främja en **hållbar utveckling** som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En hållbar utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärdigt och att människans istat förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen.
- Miljöbalken ska tillämpas så att:
  - 1. människors hälsa och miljön skyddas mot skada och ohälsa och oavsett om dessa orsakas av föroreningar eller annan påverkan,
  - 2. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och värddas,
  - 3. den biologiska mångfalden bevaras,
  - 4. mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så gott som möjligt ekologiskt, socialt, kulturellt och samhälleligt och i synnerhet så gott som möjligt i ett hållbart perspektiv och
  - 5. **även miljörisker och hälsorisker** liksom annan verksamhet som innebär användning av material, råvaror och energi förminskas så att ett kretslopp upprätthålls.

Samtliga bestämmelser i miljöbalken skall tillämpas på ett sådant sätt att balkens mål och syfte bäst tillgodoses. När tveksamhet råder om vad som bör beslutas eller göras skall väljas det som mest sannolikt gynnar uthållig utveckling. (prop. 1997/98:45 avsn. 5.1.1.)

Jonas Christensen 2003 18

18

---

---

---

---

---

---

---

---

**Miljömål**

Begränsad klimatpåverkan	Frisk luft	Stora naturliga lösrörning	Giftfri miljö
Skyddande ozonskikt	Säker strålmiljö	Ingen övergödning	Levande sjöar och vattendrag
Grundvattnet av god kvalitet	Hav i balans samt levande kust och skärgård	Myllrande våtmarker	Levande skogar
Ett rikt odlingslandskap	Storslagen fjällmiljö	God byggd miljö	Ett rikt växt- och djurliv

2020-10-14 © Jonas Christensen 19

19

---

---

---

---

---

---

---

---

**Sveriges etappmål**

**Avfall**

- **Ökad resurshushållning i byggsektorn**  
Insatser ska vidtas så att förberedandet för återanvändning, materialåtervinning och annat materialutnyttjande av icke-farligt byggnads- och rivningsavfall är minst 70 viktprocent senast år 2020.
- **Ökad resurshushållning i livsmedelskedjan**  
Insatser ska vidtas så att senast år 2020 sorteras minst 50 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger ut och behandlas biologiskt så att växtnäring tas tillvara, och minst 40 procent av matavfallet behandlas så att även energi tas tillvara.

2020-10-14 © Jonas Christensen 20

20

---

---

---

---

---

---

---

---

**Generationsmålet**

"Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser."

– Riksdagens definition av miljömålet

- Ekosystemen har återhämtat sig, eller är på väg att återhämta sig, och deras förmåga att långsiktigt generera ekosystemtjänster är säkrad.
- Den biologiska mångfalden och natur- och kulturmiljön bevaras, främjas och nyttjas hållbart.
- Människors hälsa utsätts för minimal negativ miljöpåverkan samtidigt som miljöns positiva inverkan på människors hälsa främjas.
- **Kretsloppen är resurseffektiva och så långt som möjligt fria från farliga ämnen.**
- **En god hushållning sker med naturresurserna.**
- Andelen förnybar energi ökar och energianvändningen är effektiv med minimal påverkan på miljön.
- **Konsumtionsmönstren av varor och tjänster orsakar så små miljö- och hälsoproblem som möjligt.**

20 21

21

---

---

---

---

---

---

---

---

Ekolagen Miljöjuridik

Nationell avfallsplan och avfallsförhållningsprogram 2018-2023

Det långsiktiga målet är en cirkulär ekonomi där avfall i princip inte uppstår och resurser behålls i samhällets kretslopp eller på ett hållbart sätt återförs till naturens eget kretslopp. Produkterna bör utformas så att de är hållbara, reparerbara och möjliga att återanvända och slutligen materialåtervinnas. Särskilt farliga ämnen bör fasas ut från kretsloppen. En viktig utgångspunkt för det svenska arbetet för giftfria och resurseffektiva kretslopp är att särskilt farliga ämnen inte bör användas i nya varor och att användningen av övriga farliga ämnen så långt som möjligt bör minska.

2020-10-14 © Jonas Christensen 22

22

---

---

---

---

---

---

---

---

Ekolagen Miljöjuridik

Det är ju ingen brist på målsättningar....liksom

Men varför finns det inte ett separat miljömål om Resurshushållning?

DELEGATIONEN FÖR CIRKULÄR EKONOMI • Sätt ett mål inom det nationella miljömålssystemet för resurseffektivitet

2020-10-14 © Jonas Christensen 23

23

---

---

---

---

---

---

---

---

Ekolagen Miljöjuridik

Bristande kravregler?

2020-10-14 Jonas Christensen 24

24

---

---

---

---

---

---

---

---



Ekolagen  
Miljöjuridik

## Hushållningsregler

- 2 kap. 5 § MB, kompletteras av 2 kap. 3 § MB.
- 3-4 kap. MB, "Hushållningsbestämmelserna".
- 7-8 kap. MB, områdesreglering.
  - Särskilt 3 kap. 1-4 §§ (men)
- 9 kap. 10 § Dricksvattentäkter.
- Naturgrusregleringen
- PBL?
- 10 § Lag om allmänna vattentjänster?

2020-10-14 ©Jonas Christensen 25

25

---

---

---

---

---

---

---

---

Ekolagen  
Miljöjuridik

## 2 kap. 5 § Miljöbalken

**Alla** som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd **ska hushålla med råvaror och energi** samt utnyttja möjligheterna att

1. minska mängden avfall,
2. minska mängden skadliga ämnen i material och produkter,
3. minska de negativa effekterna av avfall, och
4. återvinna avfall.

I första hand ska förnybara energikällor användas.

2020-10-14 ©Jonas Christensen 26

26

---

---

---

---

---

---

---

---

Ekolagen  
Miljöjuridik

## Prop till MB avsn 4.8.6

Regeringen anser att hushållningsaspekterna beträffande alla resurser är så betydelsefulla att de bör finnas med i de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken. Det är alltså inte bara vid markanvändning som hushållning är viktig.

2020-10-14 ©Jonas Christensen 27

27

---

---

---

---

---

---

---

---

Ekologen  
Miljöjuridik

## Miljöbalkspropen, del 2 s 20.

Hushållningsprincipen innebär att all verksamhet skall bedrivas och alla åtgärder skall vidtas på ett sådant sätt att råvaror och energi används så effektivt som möjligt och förbrukningen minimeras.

Kretsloppsprincipen innebär att vad som utvinns ur naturen på ett uthålligt sätt skall kunna användas, återanvändas, återvinnas och bortskaffas med minsta möjliga resursförbrukning och utan att naturen skadas. Det kan även uttryckas så att det är en princip som siktar mot slutna materialflöden. Att tillämpa hushållningsprincipen innebär exempelvis att en resurs- och energisnål process används vid tillverkning av varor. Avsikten är att tillämpningen av dessa principer skall leda utvecklingen mot ett mer resurshushållande samhälle beträffande råvaror och material och en miljöanpassad varuproduktion.

28

---

---

---

---

---

---

---

---

Ekologen  
Miljöjuridik

## Hushållning, inte endast med råvaror..

- Miljöbalken ska tillämpas så att...
- 5. **återanvändning** och **återvinning** liksom **annan hushållning** med **material, råvaror** och energi främjas så att ett kretslopp uppnås.

2020-10-14 ©Jonas Christensen 29

29

---

---

---

---

---

---

---

---

Ekologen  
Miljöjuridik

## Kan 2 kap. 3 § MB tillämpas på resurshushållning?

- Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall utföra de skyddsåtgärder, iakttä de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden **medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.**
- I samma syfte skall vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik.

2020-10-14 ©Jonas Christensen 30

30

---

---

---

---

---

---

---

---

**Ekolagen**  
Miljöjuridik

## Hushållningsregel för annat än råvaror

- Med skador och olägenheter för miljön avses inte endast påverkan på grund av utsläpp eller andra störningar, utan även sådant som utarmande av värdefulla natur- och kulturmiljöer eller den biologiska mångfalden, **eller misshushållning med naturresurser, energi eller material.** (prop. 1997/98:45 del 2 s. 15)
- En hänvisning i balken till **skyddet för människors hälsa och miljön** innebär således att första paragrafen skall beaktas i de delar som är relevanta i sammanhanget. (prop. 1997/98:45 del 2 s. 8)

2020-10-14 ©Jonas Christensen 31

31

---

---

---

---

---

---

---

---

**Ekolagen**  
Miljöjuridik

## En viktig markering

- Formuleringen: *”Till skydd för människors hälsa och miljön”* inkluderar allt det som omfattas av 1 kap. 1§.
  - Biologiskt mångfald
  - Utsläpp och föroreningar
  - Hälsoskydd
  - Avfallshantering
  - Hushållning med naturresurser.
- BAT är tillämplig på hushållningsfrågor.

2020-10-14 ©Jonas Christensen 32

32

---

---

---

---

---

---

---

---

**Ekolagen**  
Miljöjuridik

## Ett dilemma (MMD Nacka M 6652-17)

- Kretsloppskrav kan endast ställas om det finns avsättning för restprodukten?
- Men finns inte produkten är det inte givet att det heller finns en efterfrågan från början...

2020-10-14 ©Jonas Christensen 33

33

---

---

---

---

---

---

---

---

**Ekolagen**  
Miljöjuridik

## Hushållning ett sätt att minska utsläppen

- Något fåtal underrättsdomar där man konstaterar att urinseparerande toaletter är bra därför att det minskar utsläppen.
- Men att det kan minska behovet av konstgödning, och därför kan vara hushållande var inte en fråga för domstolen...?

2020-10-14 ©Jonas Christensen 34

34

---

---

---

---

---

---

---

---

**Ekolagen**  
Miljöjuridik

## Balkens förhållande till annan lagstiftning

Prop. 1997/98:90

13.1 Minerallagens förhållande till miljöbalken

- Exploateringslagar
  - Skogsvårdslag
  - Minerallag
  - Delar av vattenlag
- Lagstiftning om infrastruktur
  - Vägslag
  - Luftfartslag
  - Rörledningslag
  - Järnvägslag

**Regeringens förslag:** Minerallagen och miljöbalken gäller parallellt. Miljöbalkens hushållningsbestämmelser skall dock inte tillämpas i sådana provningar enligt miljöbalken eller andra lagar som sker efter provningar av bearbetningskoncession. I övrigt införts vissa begränsningar i möjligheten att ingripa med stöd av miljöbalken.

Såga nej till etableringen av en ny gruva mht att kommande generationer kan ha ett ännu större behov av mineralen? Verkar inte finnas på kartan, eller?

Att utvinna mineral vid en större vattentäkt kan förstöra dricksvattnet för ganska många... en hushållningsfråga.

2020-10-14 Jonas Christensen © 35

35

---

---

---

---

---

---

---

---

**Ekolagen**  
Miljöjuridik

## Styrkan med 2:5..

- Den är generell; kan tillämpas under alla delar av resursflödet.
- Den kan även leda till att utsläppen minskar.
- Men, Är den så generell att den är svår att förstå?
- Det gäller ju i så fall för hela 2 kap. MB.

2020-10-14 Jonas Christensen © 36

36

---

---

---

---

---

---

---

---

Ekologen Miljöjuridik

## Nu kikar vi på balansgången mellan avfall och resurser

2020-10-14 ©Jonas Christensen 37

37

---

---

---

---

---

---


---

---

Ekologen Miljöjuridik

## Balansgång!

- Att behålla "rena" resurser i kretsloppet men att få bort de "smutsiga"
- T.ex. att bilbatterier som minskar utsläpp innebär behov av nya metaller och andra råvaror



2020-10-14 ©Jonas Christensen 38

38

---

---

---

---

---

---

---

---

Ekologen Miljöjuridik

## Avfall

Är det avfall triggas hela avfallsregleringen ingång

- Med avfall avses i denna balk varje ämne eller föremål som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med.



2020-10-14 ©Jonas Christensen 39

39

---

---

---

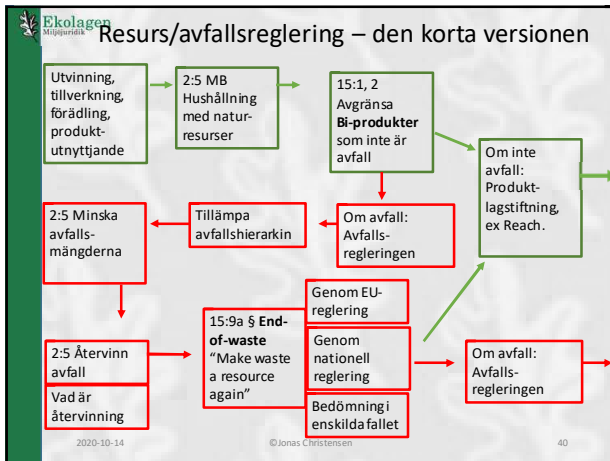
---

---

---

---

---



40

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

**Biprodukter får fortsätta att utnyttjas – blir inte avfall**

- Ett ämne eller föremål som uppkommit i en produktionsprocess där huvudsyftet inte är att producera ämnet eller föremålet ska anses vara en biprodukt i stället för avfall, om
  - det är säkerställt att ämnet eller föremålet kommer att fortsätta användas,
  - ämnet eller föremålet kan användas direkt utan någon annan bearbetning än den bearbetning som är normal i industriell praxis,
  - ämnet eller föremålet har producerats som en integrerad del av produktionsprocessen, och
  - den användning som avses i 1 inte strider mot lag eller annan författning och inte leder till allmänt negativa följder för miljön eller människors hälsa.

© Jonas Christensen 41

41

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

**Men blir det ett avfall ska Avfallshierarkin tillämpas, 15:11 MB**

- Den som är ansvarig för att avfall blir behandlat ska se till att det
  - återvinns genom att det förbereds för återanvändning,
  - materialåtervinns, om det är lämpligare än 1,
  - återvinns på annat sätt, om det är lämpligare än 1 och 2, eller
  - bortskaffas, om det är lämpligare än 1-3.
- Den behandling av avfallet som bäst skyddar människors hälsa och miljön som helhet ska anses som lämpligast, om behandlingen inte är orimlig.

© Jonas Christensen 42

42

---

---

---

---

---


---

---

---

---

---



## Upphör att vara avfall 15:9a End-of-waste

Fägel Fenix-principen”

- **9 a §** Avfall som har **genomgått ett återvinningsförfarande** upphör att vara avfall om
  1. ämnet eller föremålet **ska användas** för ett visst ändamål,
  2. det **finns en marknad** för eller efterfrågan på sådana ämnen eller föremål,
  3. ämnet eller föremålet **uppfyller tillämpliga krav** i lag och annan författning, och
  4. användningen av ämnet eller föremålet **inte leder till allmänt negativa följder för människors hälsa eller miljön**

2020-10-14 ©Jonas Christensen 43

43

---

---

---

---

---


---

---

---

---

---



## Utsläpparens ansvar

- **Den som för första gången släpper ut** ett ämne eller föremål som har upphört att vara avfall på marknaden **ska se till att ämnet eller föremålet uppfyller tillämpliga krav** i lag och annan författning.
- Om ett sådant ämne eller föremål används utan att ha släppts ut på marknaden, ska i stället **den som för första gången använder ämnet eller föremålet** se till att det uppfyller kraven.

2020-10-14 ©Jonas Christensen 44

44

---

---

---

---

---


---

---

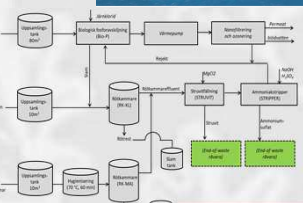
---

---

---



## End-of-waste, genom



- a) EU-förordning
- b) Nationell föreskrift (bemyndigande i 15:9 c §.)
- c) Verksamhetsutövaren bedömer i varje enskilt fall

- **Exempel:** Helsingborg "H+" i reningsverket ta fram Struvit och ammonium-sulfat av renat avlopps-vatten och nedmalt köksavfall. Råvara till gödning.

2020-10-14 ©Jonas Christensen

45

---

---

---

---

---

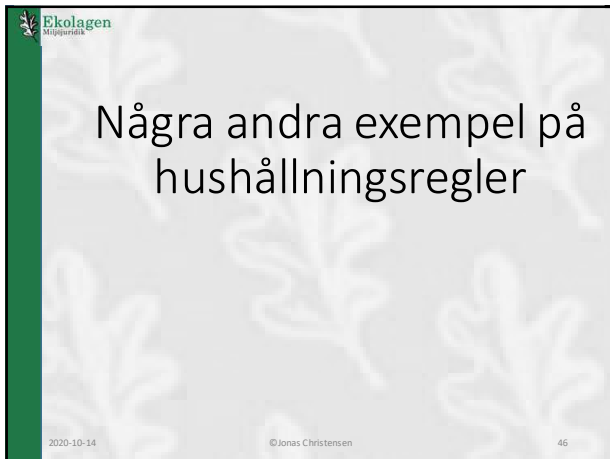
---

---

---

---

---



Ekolagen Miljöjuridik

## Några andra exempel på hushållningsregler

2020-10-14 © Jonas Christensen 46

46

---

---

---

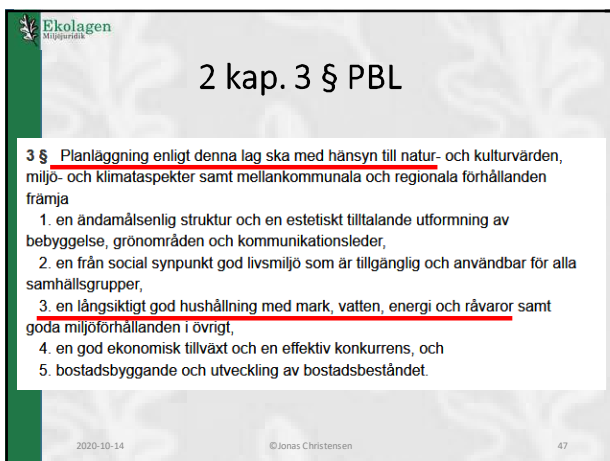
---

---

---

---

---



Ekolagen Miljöjuridik

## 2 kap. 3 § PBL

**3 § Planläggning enligt denna lag ska med hänsyn till natur- och kulturvården, miljö- och klimataspekter samt mellankommunala och regionala förhållanden främja**

1. en ändamålsenlig struktur och en estetiskt tilltalande utformning av bebyggelse, grönområden och kommunikationsleder,
2. en från social synpunkt god livsmiljö som är tillgänglig och användbar för alla samhällsgrupper,
3. **en långsiktigt god hushållning med mark, vatten, energi och råvaror samt goda miljöförhållanden i övrigt,**
4. en god ekonomisk tillväxt och en effektiv konkurrens, och
5. bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet.

2020-10-14 © Jonas Christensen 47

47

---

---

---

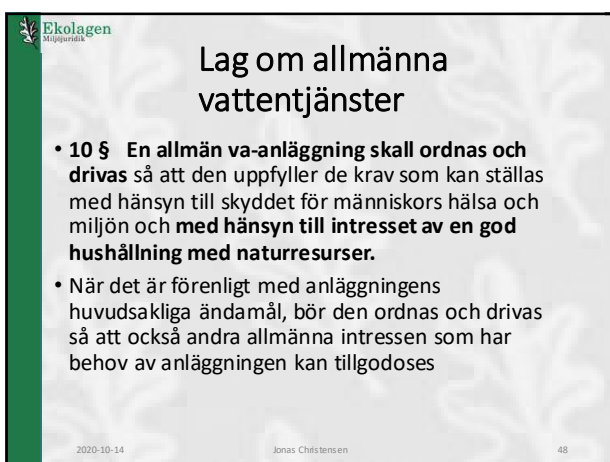
---

---

---

---

---



Ekolagen Miljöjuridik

## Lag om allmänna vattentjänster

- **10 § En allmän va-anläggning skall ordnas och drivas så att den uppfyller de krav som kan ställas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön och med hänsyn till intresset av en god hushållning med naturresurser.**
- När det är förenligt med anläggningens huvudsakliga ändamål, bör den ordnas och drivas så att också andra allmänna intressen som har behov av anläggningen kan tillgodoses

2020-10-14 © Jonas Christensen 48

48

---

---

---

---

---

---

---

---



Ekolagen  
Miljöjuridik

## 10 § LAV

- Tanken är att bestämmelsen ska tillämpas vid nyetableringar....
- ...Inte för att åtgärda befintliga va-system.
- **Felformulerat:** Vi ska bygga ett nytt reningsverk!
- **Rätt formulerat:** Vi ska ta hand om spillvattnet
  - Hur gör vi det?
  - Vilken teknik finns?
  - Hur uppnår vi miljö- och hälsoskydd samt resurshushållning

2020-10-14 ©Jonas Christensen 49

49

---

---

---

---

---

---

---

---

Ekolagen  
Miljöjuridik

## Det är ju ingen brist på kravregler heller....

2020-10-14 ©Jonas Christensen 50

50

---

---

---

---

---

---

---

---

Ekolagen  
Miljöjuridik

## Några upplyftande exempel

- **MÖDM 4975-19 mfl:** Tillämpning av 24 § (10 §) LAV gällande brist på dricksvatten i Borgholm, Öland. Avsattat vatten.
- **MMD Vänersborg M 1607-18:** Solvarm-målet. Extremt kretsloppsanpassad spillvattenhantering trumfåde över. 24 § LAV (10§) LAV
- **Politiskt beslut KF Jönköping:** vill inte använda värdefull jordbruksmark till bebyggelse. (3 kap.
- **VU tar initiativ:** H+ i Helsingborg. Reningsverk som på eget initiativ tillämpar 2:5 och får en produkt som kan utnyttjas. End-of-Waste-prövning/ny EU-förordning.
- **VU tar initiativ:** LKAB vill utvinna metaller ur gruvavfall.

Beslutat: Värdefull åkermark ska inte bebyggas



Vid kommunfullmäktiges sammanträde den 3 september togs beslut efter votering om "Program avseende jordbruksmarkens värde i samhällsplaneringen". Det innebär att utgångspunkten i framtiden är att exploatering av brukningsvärd jordbruksmark inte ska ske.

2020-10-14 ©Jonas Christensen 51

51

---

---

---


---

---

---

---

---

 **EU-förordning 2020/741**

- ... om *minimikrav* för återanvändning av renat avloppsvatten.
- *Syftet med denna förordning är att garantera att återvunnet vatten är säkert för bevattning inom jordbruket för att därigenom, på ett samordnat sätt i hela unionen, säkerställa en hög skyddsnivå för miljön och för människors och djurs hälsa, främja den cirkulära ekonomin, stödja klimatanpassningen.....*
- Men, är reningskraven så hårda att det sätter käppar i hjulet?
- Träder i kraft 26/6 2023

2020-10-14 © Jonas Christensen 52

52

---

---

---

---

---

---

---

---

 **Så vad är då problemet?**

2020-10-14 © Jonas Christensen 53

53

---

---

---

---

---

---

---

---

 **Bristande GENOMFÖRANDE-instrument?**



2020-10-14 © Jonas Christensen 54

54

---

---

---

---

---

---

---

---

**Ekolagen**  
Miljöjuridik

## Genomförandeinstrumenten

- Samma bestämmelser i 26 kap som för andra verksamheter.
- Hur ser tillsynsmyndigheternas tillsynsbehovsutredningar ut?
- Den politiska viljan?

2020-10-14 © Jonas Christensen 55

55

---

---

---

---

---

---

---

---

**Ekolagen**  
Miljöjuridik

1:1 MB tar tydligt hänsyn till kommande generationers behov av naturresurser

- **Så varför tillämpas inte 2:5 på...**
- Utvinning av naturresurser?
  - Mineralutvinning
  - Bergtäkter
- Livsmedelskedjan?
  - Vad som slängs under förädlingen
  - Vad som slängs i affärer och restauranger
  - Dricksvatten
- Tydligare i tillståndsprocesser?
  - Räcker det verkligen med att checka av att "2 kap. 5 § följs"!...

Fler gör mer  
Handpapper för miljövänligt utvalda 2020  
av Svanen

2020-10-14 © Jonas Christensen 56

56

---

---

---

---

---

---

---

---

**Ekolagen**  
Miljöjuridik

## Varför saknas det vägledande domar om hushållning?

- Bristande lagstiftning?
- Bristande kunskap hos tillsynsmyndigheterna?
- Brist på verksamheter eller situationer där hushållning / kretslopp kan eller bör krävas?
- Bristande intresse att ställa hushållningskrav?
- Svårt att hitta avsättning för produkterna?
- Svårt att kunna hävda att det är rimliga krav att ställa?
- Skiljer man på olika anledningar till hushållning / kretslopp?

2020-10-14 © Jonas Christensen 57

57

---

---

---

---

---

---

---

---

**Mina slutsatser**

- Nej, lagstiftningen är inte obsolet! Men man kan ju undra...
- Resurshushållning och kretslopp är ett av rättsordningen erkänt intresse!
- Lagstiftningen är väl rustad.
  - Målsättningen finns, den är tydlig
  - Det finns tydliga kravregler
  - Tillsynsmyndigheten har instrumenten
- Men utnyttjar tillsynsmyndigheten sina instrument?
- Brister det någon annanstans?

2020-10-14 © Jonas Christensen 58

58

---

---

---

---

---

---

---

---

**Var ska regleringen sättas in för att få önskvärd effekt?**

Vilken är den önskvärda effekten?  
 Hushålla med råvaror och material?  
 Minska utsläppen/nedskräpningen?  
 Annat?

**Materialflöden** (Raw materials, Resource efficiency, Eco-innovation, Consumption, Waste prevention and management)

**Lagstiftningsåtgärder** (Mål, Kravregler, Genomdrivande, Återläppning)

2020-10-14 © Jonas Christensen 59

59

---

---

---

---

---

---

---

---

**Sverige har valt en generell reglering genom 2 kap. 5 §**

**Genom EU kommer det att komma ett antal specifika rättsakter som främst riktar in sig mot**

- Produkter, dess utformning och utnyttjande samt
- Avfall

**EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi**

En växande befolkning och stark ekonomisk utveckling förbrukar jordens resurser i allt snabbare takt. I en cirkulär ekonomi behålls resurserna i samhällets kretslopp istället för att bli avfall.

EU:s handlingsplan innehåller initiativ för att påverka produktens hela livscykel:

- produktion och design
- konsumtion
- avfallshantering och
- marknaden för återvunna material.

Den identifierar också fem sektorer där åtgärder i hela värdekedjan är särskilt prioriterade:

- plast
- matavfall
- kritiska råmaterial
- bygg- och rivningsavfall och
- biomassa och biobaserade produkter

2020-10-14 © Jonas Christensen 60

60

---

---

---

---

---

---

---

---

Ekolagen  
Miljöjuridik

## Återkoppling

Tja, kanske är detta korta anförande en form av återkoppling...

Jag kan konstatera att istället för att (fortsätta) vara ett föregångsland så kommer det vara EU:s krav som kommer göra skillnad?

2020-10-14 Jonas Christensen 61

61

---

---

---

---

---

---

---

---

Ekolagen  
Miljöjuridik

## Tack för mig!

2020-10-14 © Jonas Christensen 62

62

---

---

---

---

---

---

---

---